

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний авіаційний університет
 Факультет міжнародних відносин
 Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФМВ

 Ю. Волошин

«04» 03 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 А. Полухін

«17» 03 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Порівняльне конституційне право»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 293 «Міжнародне право»

Освітньо професійна програма: «Міжнародне право»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	Форма сем. контролю
Денна	1	90 / 3,0	15	15	60	-	Диф.залік - 1с
Заочна	-	-	-	-	-	-	-

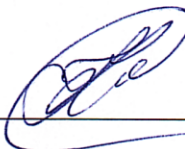
Індекс: НБ-17-293/20-1.8

СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 2 із 9	

Робочу програму навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне право» розроблено на основі освітньої програми та навчального плану № НБ-17-293/20, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 293 «Міжнародне право» освітньо-професійної програми «Міжнародне право» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:
професор кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства

Камінська Н.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 293 «Міжнародне право» (освітньо-професійної програми «Міжнародне право») – кафедри міжнародного права і порівняльного правознавства, протокол № 9 від 24.02. 2021 р.

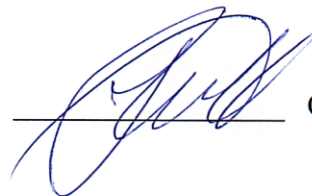
Завідувач кафедри

Короткий Т.Р.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради ФМВ, протокол № 3 від 01.03. 2021 р.

Голова НМРР

Сидоренко К.В.

Рівень документа – 36
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 3 із 9	

ЗМІСТ

стор.

1. Пояснювальна записка	
1.1 Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	6
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	
3.1. Методи навчання.....	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	7
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті.....	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.	
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів	8

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 4 із 9	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне право» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз. від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати

Місце даної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є загальнотеоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують правовий профіль фахівця в області міжнародного права.

Метою вивчення дисципліни є сприяння у формуванні загальної правової культури у студентів, формуванні вміння правильно оцінювати конкретні конституційно-правові явища.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- практичне оволодіння конституційно-правовою термінологією;
- набуття знань про конституційні засади основних правових систем держав;
- вміння орієнтуватися в основах державно-політичного устрою сучасних держав світу.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними **компетентностями**:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, здійснювати юридичний аналіз питань правового характеру у сфері національного права, міжнародних відносин та міжнародного права під час професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних механізмів міжнародно-правового регулювання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство та право у процесі розвитку суспільства;
- розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів, предметної галузі, професії; базових категорій, юридичних понять;
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися державною мовою;
- навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді;
- знання та розуміння предметної області своєї професії;
- уміння застосовувати фахові знання на практиці;
- уміння діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури;
- здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до вимог та стандартів міжнародного права, принципу верховенства права;
- вміння реалізовувати норми міжнародного права та національних нормативних актів у професійній діяльності;
- розуміння необхідності професійної поваги до честі та гідності особистості, кваліфікованого та творчого захисту прав і свобод людини і громадянина;
- здатність виявляти запобігати, розкривати та розслідувати правопорушення, зокрема виявляти та сприяти попередженню корупційної поведінки;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 5 із 9	

- володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Порівняльне конституційне право» базується на знаннях таких дисциплін як «Римське право», «Теорія держави та права», «Правничі системи сучасності» «Філософія» та є базою для таких дисциплін як: «Міжнародне публічне право», «Право зовнішніх зносин та дипломатія» та інших.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни "Порівняльне конституційне право" структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модулю, а саме:

Модуль № 1 "Порівняльне конституційне право", який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якого передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1 " Порівняльне конституційне право "

Тема 1. Загальна характеристика конституційного права та сучасні моделі конституцій.

Загальна характеристика конституційного права. Поняття і предмет конституційного права. Суб'єкти конституційного права. Джерела конституційного права. Відповідальність у конституційному праві. Сучасні моделі конституцій. Поняття та сутність конституції як основного закону держави. Форма і структура конституцій. Функції та юридичні властивості конституцій. Класифікація конституцій. Порядок прийняття та внесення змін (поправок) до конституцій.

Тема 2. Засади конституційного ладу.

Конституційний лад і його засади. Соціальна, правова, демократична держава. Принцип обмеження влади конституцією та законами. Принцип верховенства права як складова конституційного ладу. Конституційно-правові засади політичної системи. Статус політичних партій та масових громадських рухів. Держава і релігія. Державний суверенітет і поділ влади. Державні символи та державна (офіційна) мова. Форма державного правління. Форма державного устрою. Поняття державної території. Види федерацій у різних країнах. Унітарна держава. Система адміністративно-територіального устрою. Автономія: поняття, форми, види. Державний (політичний) режим: поняття та різновиди.

Тема 3. Конституційно-правовий статус особи.

Засади конституційного-правового статусу особи. Інститут громадянства (підданства): поняття, підстави набуття та втрати громадянства. Єдине громадянство. Конституційні права, свободи та обов'язки: поняття, юридична природа, гарантії. Класифікація конституційних прав. Види і характеристика особистих, політичних та інших прав людини й громадянина. Природні права. Позитивні права. Правові підстави обмеження в реалізації конституційних прав і свобод. Державно-правові та міжнародно-правові механізми захисту прав громадян.

Тема 4. Конституційні форми безпосередньої демократії.

Принцип народного суверенітету. Співвідношення представницької та безпосередньої демократії. Референдум (плебісцит). Народна ініціатива. Види референдумів. Предмет референдумів у різних країнах. Вибори. Організація і проведення виборів. Принципи виборчого права. Мажоритарна, пропорційна та змішана виборчі системи. Виборчі цензи.

Тема 5. Конституційний статус парламенту.

Конституційні моделі законодавчої влади. Загальна характеристика представницьких органів. Формування, структура та склад парламенту, основні форми діяльності. Парламентські фракції, комітети та комісії. Законодавчий процес. Конституційний статус депутатів. Депутатський мандат. Імунітет та індемнітет. Конституційні засади інституту народного захисника (омбудсмена).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 6 із 9	

Тема 6. Конституційний статус глави держави.

Державна влада як інститут конституційного права. Інститут глави держави та його різновиди. Порядок і умови заміщення поста (посади) глави держави в монархіях та республіках. Функції, компетенція та відповідальність глави держави. Взаємовідносини глави держави з парламентом, урядом та іншими державними органами. Акти глави держави. Імпічмент.

Тема 7. Конституційний статус уряду.

Система органів виконавчої влади. Формування уряду. Компетенція та акти. Глава уряду, члени уряду та їх статус. Політична відповідальність уряду. Організація виконавчої влади в умовах різних форм державного правління. Допоміжні органи уряду в різних країнах.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Таблиця 2.1

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 « Порівняльне конституційне право»					
1 семестр					
1.1	Загальна характеристика конституційного права та сучасні моделі конституцій	9	2	2	5
1.2.	Засади конституційного ладу	9	2	2	5
1.3	Конституційно-правовий статус особи	14	2	2	10
1.4	Конституційні форми безпосередньої демократії	14	2	2	10
1.5	Конституційний статус парламенту	14	2	2	10
1.6	Конституційний статус глави держави	14	2	2	10
1.7	Конституційний статус уряду	10	2 1	2	5
1.12	Модульна контрольна робота №1	6	-	1	5
Усього за модулем №1		90	15	15	60
Усього за навчальною дисципліною		90	15	15	60

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 7 із 9	

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Кириченко, В. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: Навч. посібн. Реком. МОНУ для студ. ВНЗ / В. М. Кириченко, О. М. Куракін. – К.: ЦУЛ, 2012. – 256 с.

3.2.2. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. / за ред. В. О. Ріяки. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К.: Юрінком, 2007. – 544 с.

3.2.3. Конституційне право України: підруч. / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.

3.2.4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

3.2.5. Шаповал В. Н. Сравнительное конституционное право / В. Н. Шаповал. – К.: Княгиня Ольга, 2015. – 413 с.

Допоміжна література

3.2.10. Енгибарян Р.В. Сравнительное конституционное право: учеб. пособие. – М.: Юристъ, 2005. – 429 с. 3.2.11. Буткевич О.В. Міжнародне право Стародавнього світу. – К., 2014. – 867 с.

3.2.6. Тургунов М.Т. Сравнительное конституционное право: учебное пособие. – Ташкент: Академия МВД Республики Узбекистан, 2014. – 150 с.

3.2.7. Чиркин В.Е. Сравнительное конституционное право: учебное пособие для магистрантов и аспирантов. – М.: Юриспруденция, 2011. – 400 с.

3.2.8. European Constitutional Law by Robert Schütze. – L.: Cambridge University Press, 2012. – 533 p.

Інформаційні ресурси в інтернеті

3.2.15. <https://www.nbu.gov.ua>

3.2.16. <http://www.lawukraine.com>

3.2.17. <http://www.lawmoose.com>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 8 із 9	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

1 семестр		Мак кількість балів
Модуль №1		
Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
Робота на практичних заняттях (усна відповідь, вирішення тестових та практичних завдань)	70 (сумарна) 10 б. *7	
Виконання експрес-контролю (письмова робота на семінарі: тест, задача, контрольні питання), поточного контролю.	10 (сумарна) 5 б. *2	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 48 балів</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Усього за модулем №1	100	
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Порівняльне конституційне право"	Шифр документа	СМЯ НАУ НБ 15.01.06-01-2021
		Стор. 9 із 9	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				